

Διαγώνισμα: Έκθεση Β΄ Λυκείου

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Είναι γεγονός ότι η τηλεόραση έχει κυριαρχήσει στη ζωή μας. Κατά μέσο όρο ο πολίτης μιας σύγχρονης κοινωνίας αφιερώνει είκοσι πέντε ώρες την εβδομάδα στη μικρή οθόνη, χωρίς να υπολογιστούν ο κινηματογράφος, ο τύπος ή το διαδίκτυο. Ειδικά τα παιδιά, σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, αφιερώνουν στην τηλεόραση περίπου όσο χρόνο αφιερώνουν στο σχολείο ή στην οικογένεια και τους φίλους τους. Και μόνα αυτά τα δεδομένα αρκούν, για να εστιάσουν το ενδιαφέρον των ειδικών στη μελέτη της επίδρασής της στο κοινό, ιδίως στα παιδιά και στους νέους.

Όμως, και στο ζήτημα αυτό η επιστημονική κοινότητα εμφανίζεται διχασμένη. Στη σχετική συζήτηση, στο ένα άκρο του φάσματος προβάλλεται η άποψη ότι τα μέσα, κυρίως η τηλεόραση, συμβάλλουν σημαντικά στην εμφάνιση μιας σειράς φαινομένων κοινωνικής παθογένειας που χαρακτηρίζουν τις σύγχρονες κοινωνίες. Στο άλλο άκρο παρατηρείται η τάση τα μέσα να απαλλάσσονται από τέτοιες βαριές κατηγορίες. Αυτό συμβαίνει συνήθως υπό την επίδραση θεωρήσεων που υποστηρίζουν ότι ο δέκτης είναι ενεργητικός και ενημερωμένος πολίτης, ο οποίος επιλέγει ορθολογικά ανάμεσα στα προσφερόμενα μηνύματα, χωρίς να παρασύρεται τόσο εύκολα. Ανάμεσα σε αυτές τις δύο ακραίες εκδοχές μπορεί κανείς να κατατάξει μια εξαιρετικά μεγάλη ποικιλία από ενδιάμεσες θεωρήσεις.

Έτσι, ο Karl Popper συγκαταλέγεται ανάμεσα σε εκείνους που έχουν υποστηρίξει σθεναρά την αρνητική επίδραση ειδικά της τηλεόρασης στη νέα γενιά. Για τον Popper η βία, το σεξ και ο εντυπωσιασμός αποτελούν τη βασική συνταγή για την προσέλκυση του κοινού, ενώ είναι ενδεικτικές του ρόλου της τηλεόρασης οι περιπτώσεις κατά τις οποίες ανήλικοι παραβάτες ισχυρίστηκαν ότι εμπνεύστηκαν την ακραία βίαιη συμπεριφορά τους από τηλεοπτικά προγράμματα. Ο Popper πιστεύει ότι τα παιδιά, καθώς μεγαλώνουν, νιώθουν την ανάγκη να προσαρμοστούν στα διαφορετικά περιβάλλοντα στα οποία εντάσσονται. Κατά συνέπεια, η διανοητική τους εξέλιξη εξαρτάται από αυτά. Η τηλεόραση -ως βασικό στοιχείο του περιβάλλοντος- ασκεί σημαντική επίδραση στα παιδιά. Όπως χαρακτηριστικά τονίζει, «η τηλεόραση παράγει βία και την εισάγει σε οικογένειες που διαφορετικά δε θα τη γνώριζαν».

Ακόμη, με μια σειρά άλλων ερευνών επιχειρήθηκε να αναλυθούν οι τυχόν θετικές επιδράσεις της τηλεόρασης. Στο πλαίσιο αυτό μελετήθηκε, για παράδειγμα, ως ποιον βαθμό η παρουσίαση θετικών κοινωνικών σχέσεων διαμορφώνει στα παιδιά αντίστοιχες θετικές συμπεριφορές. Ένα άκρως ενδιαφέρον συμπέρασμα των σχετικών μελετών είναι ότι στην περίπτωση παρακολούθησης θετικών και μη βίαιων συμπεριφορών η θετική ωφέλεια εμφανίζεται πολύ έντονη. Εξάλλου, μια άλλη πρόσφατη έρευνα υποστηρίζει ότι ο τηλεθεατής δεν είναι απλώς ένας παθητικός δέκτης, που έχει ελάχιστες δυνατότητες αντίστασης στην επίδραση των μέσων. Οι ερευνητές μελετούν τις διαδικασίες μέσω των οποίων καθένας μας προσλαμβάνει, ερμηνεύει και κατανοεί τα εκπεμπόμενα από την τηλεόραση μηνύματα.

Ανακεφαλαιώνοντας, θα λέγαμε ότι τα ασαφή και σε πολλές περιπτώσεις αντιφατικά συμπεράσματα στα οποία έχουν καταλήξει οι σχετικές έρευνες είναι πολύ εύκολο να οδηγήσουν σε έντονο σκεπτικισμό. Εκείνο που φαίνεται ότι απαιτείται σήμερα είναι πιο συστηματικές και σύνθετες έρευνες, που θα λαμβάνουν υπόψη τους την πολυπλοκότητα των προβλημάτων και την ανάγκη για πιο ολοκληρωμένες προσεγγίσεις.

Π. Χαραμής, Εκπαιδευτική πύλη e-paideia (διασκευή)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να κάνετε την περίληψη του κειμένου (100-120 λέξεις).

20 μονάδες

B1. «Τα παιδιά, καθώς μεγαλώνουν, νιώθουν την ανάγκη να προσαρμοστούν στα διαφορετικά περιβάλλοντα στα οποία εντάσσονται». Να αναλύσετε το περιεχόμενο της άποψης σε 80-100 λέξεις.

10 μονάδες

B2α. Να βρείτε τα δομικά μέρη της δεύτερης παραγράφου του κειμένου («Όμως, και στο ζήτημα αυτό... ενδιάμεσες θεωρήσεις»).

6 μονάδες

B2β. Να μελετήσετε τους τρόπους ανάπτυξης στην ίδια παράγραφο. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

8 μονάδες

B3. Να εξηγήσετε τη χρήση των εισαγωγικών στο παρακάτω χωρίο της 3^{ης} παραγράφου: «η τηλεόραση παράγει βία και την εισάγει σε οικογένειες που διαφορετικά δε θα τη γνώριζαν».

6 μονάδες

Γ1. Το σχολείο σου οργανώνει μία ημερίδα με θέμα «Νέοι, πρότυπα και τηλεόραση». Εσύ, ως εκπρόσωπος της τάξης σου, δημοσιεύεις ένα άρθρο στην ιστοσελίδα του σχολείου, στο οποίο περιγράφεις τα πιο διαδεδομένα στερεότυπα που καλλιεργεί η τηλεόραση στους νέους της ηλικίας σου. Στη συνέχεια, αναλύεις τους τρόπους με τους οποίους το σχολείο θα βοηθήσει τους νέους, ώστε να κρίνουν και να αξιολογούν τα μηνύματα της τηλεόρασης. (500-600 λέξεις)

50 μονάδες

